

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

¹ Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

² “Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Īĩ nĩ ma tũhũ!”

Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri!
Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³ Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴ Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũkaga, no rĩrĩ, thĩ ĩtũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵ Riũa rĩrathaga na rĩgathũa, ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶ Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini, na rũgacooka rũkeerekera mwena wa gathigathini;

rũthiiaga o rũgĩthiũrũrũkaga rũtegũtigithĩria, o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaru.

⁷ Njũũ ciothe ciĩtagĩrĩra iria-inĩ, no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga.

O kũu njũũ ciumaga, nokuo icookaga.

⁸ Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga ĩrĩa ĩtangĩgweteka.

Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona,

o na kana gūtũ gũkaigania kũigua.

⁹ Maũndũ marĩa maanakorwo kuo no mo ma-cookaga gũkorwo kuo rĩngĩ,
naguo ũndũ ũrĩa waneekwo noguo
ũcookaga ũgeekwo rĩngĩ;
gũtirĩ ũndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga
riũa.

¹⁰ Hihĩ nĩ harĩ ũndũ mũndũ angiuga atĩrĩ:

“Ta rora! Ũyũ nĩ ũndũ ũtarĩ wonekana?”

Ũndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;
warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹ Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo,
na o na arĩa matarĩ maraciarwo
matikaaririkanwo
nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ũũgĩ no wa Tũhũ

¹² Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki
wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu.

¹³ Nĩnderutĩre na kũyo kwĩruta, na gũtuĩria na
ũũgĩ maũndũ mothe marĩa mekagwo gũkũ thĩ.
Kaĩ Ngai nĩakuithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ!

¹⁴ Nĩndĩioneire maũndũ marĩa mothe mekagwo
gũkũ thĩ kwaraga riũa; maũndũ mothe no ma
tũhũ, na ũguo no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁵ Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu gĩtingĩrũngĩka;
nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶ Na nĩ ngũciiria, ngiuga na ngoro yakwa
atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ mũingĩ
gũkĩra andũ arĩa othe manaathana Jerusalemu
mbere yakwa; nĩmenyete maũndũ maingĩ
makonĩ ũũgĩ na ũmenyo.” ¹⁷ Ningĩ nĩnderutire
na ngoro yakwa kũmenya ũhoru wa ũũgĩ, o
na kũmenya ũhoru wa ũgũrũki na wa ũrimũ,

no ngĩmenya atĩ ũhoru ũcio, o naguo, no ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁸ Nĩgũkorwo o ũrĩa ũũgĩ waingĩha, noguo ihooru rĩingĩhĩte; na ũrĩa ũmenyo waingĩha, noguo kĩaha kĩingĩhĩte.

2

Ikeno no cia Tũhũ Mũtheri

¹ Ndeĩrĩre na ngoro yakwa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ũka rĩu, nĩngũkũgeria na ikeno nĩgeetha nyone nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega.” No rĩrĩ, o naguo ũndũ ũcio warĩ o wa tũhũ. ² Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Mĩtheko o nayo nĩ ũrimũ. Naguo ũhoru wa gwĩkeniarĩ, ngĩyũria nĩ wa bata ũrĩkũ?” ³ Ndaageririe ũrĩa ingĩkenia mwĩrĩ wakwa na ndibei, o ndongoretio nĩ ngoro yakwa na ũũgĩ, ngĩhĩmbĩria ũkĩngu, ngĩenda kũmenya nĩ ũndũ ũrĩkũ andũ maagĩrĩrwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ matukũ-inĩ o macio manini ma muoyo wao.

⁴ Nĩndarutire mawĩra manene: Ngĩyakĩra nyũmba, na ngĩhaandĩra mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ ya mĩthemba yothe ya matunda kuo. ⁶ Ngĩcooka ngĩhingĩrĩria tũria twa maaĩ twa kuunithagĩria maaĩ kũrĩa mĩtĩ ĩyo yakũragĩra. ⁷ Ningĩ ngĩgũra ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, na nĩ ndaarĩ na ngombo ingĩ iria ciaciariĩrwo gwakwa mũciĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ cia mbũri na cia ng'ombe gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. ⁸ Nĩndacookanĩrĩrie

betha na thahabu, na indo cia bata iria cia athamaki o na cia mabūrūri. Ningĩ ngĩgĩa na aini a arūme na a andũ-a-nja, o na thuriya nyingĩ mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro ya mũndũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩneneha na ngĩtonga mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa. Thĩinĩ wa maũndũ macio mothe-rĩ, ũũgĩ wakwa ndaarĩ o nago.

¹⁰ Nago ũndũ o wothe ũrĩa maitho makwa meriragĩria ndierigagĩria kũwĩka; o na ningĩ ngoro yakwa ndiamĩrigĩriirie gĩkeno o na kĩrĩkũ.

Nĩgũkorwo ngoro yakwa nĩyakenagĩra mawĩra makwa mothe, nago ũndũ ũcio nĩguo warĩ irĩhi rĩa wĩra wakwa wothe.

¹¹ No rĩria ndaarorire mawĩra marĩa mothe ndaarutite na moko makwa, o na ũrĩa ndetungumanĩtie ngĩmaruta, ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma tũhũ, no ta gũteng'eria rũhuho; gũtirĩ kĩndũ mũndũ angĩgũna nakĩo gũkũ thĩ.

Ũũgĩ na Ũkĩgu no cia Tũhũ

¹² Ningĩ ngĩcooka ngĩhũgũra nĩguo ndĩcũũranie ũhoru wa ũũgĩ, o na wa ũgũrũki, na wa ũkĩgu.

Atĩrĩrĩ, nĩ atĩa ũngĩ mũthamaki ũrĩa ũcookagio ithenya rĩa ũrĩa ũngĩ angĩka ũteekĩtwo?

¹³ Hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona atĩ ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra ũkĩgu, o ta ũrĩa ũtheri ũrĩ mwega gũkĩra nduma.

14 Mündũ ũrĩa mũũgĩ nĩonaga kũrĩa arathiĩ,
no mündũ mũkĩigu athiagĩra nduma-inĩ;
no ngĩcooka ngĩmenya
atĩ o eerĩ makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe.

15 Hĩndĩ iyo ngĩkiuga na ngoro yakwa atĩrĩ,
“Ũndũ ũrĩa ũkoraga mündũ mũkĩigu o na
niĩ no ũkaangora.

Ũũgĩ wakwa-rĩ, ũkĩng’unĩte na kĩ?”

Ngĩkiuga atĩrĩ na ngoro yakwa,

“Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.”

16 Nĩgũkorwo mündũ ũrĩa mũũgĩ, o ta mündũ
ũrĩa mũkĩigu, ndagatũũra aririkanagwo;
nĩgũkorwo matukũ-inĩ marĩa magooka o
eerĩ nĩmakariganĩra.

Hĩ, mündũ ũrĩa mũũgĩ akuuaga o ta mündũ ũrĩa
mũkĩigu!

Mĩnoga no ya Tũhũ

17 Nĩ ũndũ ũcio ngĩthũũra gũtũũra muoyo,
tondũ wĩra ũrĩa ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga
riũa warĩ wa kũnjiguithia kĩa. Wothe warĩ wa
tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho. 18 Ngĩgĩthũũra
maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo gũkũ
thĩ kwaraga riũa, tondũ no nginya ngaamatigĩra
ũrĩa ũgooka thuutha wakwa. 19 Ningĩ nũũ ũũĩ
kana ũcio ũgooka ithenya riakwa agaakorwo arĩ
mündũ mũũgĩ kana arĩ mündũ mũkĩigu? No
rĩrĩ, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra wĩra ũrĩa ndaane-
tungumania naguo ngĩtũmagĩra ũũgĩ wakwa
gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ũndũ ũcio o naguo no wa
tũhũ. 20 Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ikĩambĩrĩria
kũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wothe
wa mĩnoga ũrĩa ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga

riŭa. ²¹ Tondũ mũndũ no arute wĩra wake na ũgĩ, na ũmenyo, na kũũhĩgĩra maũndũ, no rĩrĩ, no nginya acooke atige kĩrĩa gĩothe agĩita nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakĩnogeire. Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene. ²² Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga, na mĩnoga, na gwĩtungumania kũrĩa anetungumania nakuo gũkũ thĩ kwaraga riŭa? ²³ Nĩgũkorwo matukũ make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩeha; o na ũtukũ, meciiria make matihurũkaga. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ.

²⁴ Mũndũ-rĩ, ndarĩ ũndũ ũngĩ mwega angĩika ũkĩrĩte kũrĩa na kũnyua, na gũkenera wĩra wake. Ũndũ ũyũ o naguo ngĩona atĩ uumĩte guoko-inĩ kwa Ngai, ²⁵ nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũrĩa kana gũkena Ngai atarĩ ho? ²⁶ Ngai aheaga mũndũ ũrĩa ũmũkenagia maũndũ ma ũgĩ, na ũmenyo, na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa mwĩhia akamũhe wĩra wa gũcookanĩrĩria na kwĩgĩra ũtonga, nĩguo acooke aũnenganĩre kũrĩ mũndũ ũrĩa ũmũkenagia. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

3

O Ũndũ na Ihinda Rĩaguo

¹ Atĩrĩrĩ, o ũndũ nĩ ũrĩ ihinda rĩaguo,
na o ũndũ o wothe wĩkagwo gũkũ thĩ nĩ ũrĩ
mahinda maguo:

² kũrĩ hĩndĩ ya gũciarwo na hĩndĩ ya gũkua,

hĩndĩ ya kũhaanda na hĩndĩ ya kũmunya
 kĩrĩa kĩaande,
³ hĩndĩ ya kũũraga na hĩndĩ ya kũhonia,
 hĩndĩ ya gũtharia na hĩndĩ ya gwaka,
⁴ hĩndĩ ya kũrĩra na hĩndĩ ya gũtheka,
 hĩndĩ ya gũcakaya na hĩndĩ ya kũina,
⁵ hĩndĩ ya kũhurunja mahiga na hĩndĩ ya
 kũmacookanĩrĩria,
 hĩndĩ ya kũhĩmbĩria na hĩndĩ ya kwaga
 kũhĩmbĩria,
⁶ hĩndĩ ya gũcaria na hĩndĩ ya kũũrĩrwo nĩ
 indo,
 hĩndĩ ya kũiga, na hĩndĩ ya gũte,
⁷ hĩndĩ ya gũtembũra na hĩndĩ ya gũtuma,
 hĩndĩ ya gũkira na hĩndĩ ya kwaria,
⁸ hĩndĩ ya kwenda na hĩndĩ ya gũthũũra,
 hĩndĩ ya mbaara na hĩndĩ ya thayũ.

⁹ Mũruti wa wĩra-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga
 harĩ gwĩtungumania gwake? ¹⁰ Nĩnyonete
 mathĩina marĩa Ngai aheete andũ nĩguo
 mathĩinĩkage nĩ mo. ¹¹ Ngai oombire kĩndũ o
 gĩothe kĩrĩ gĩthaka hĩndĩ yakĩo. Ningĩ nĩekĩrĩte
 ũhoro wa tene na tene ngoro-inĩ cia andũ; no
 andũ matingĩhota kũmenya wĩra ũrĩa Ngai
 arutĩte kuuma kĩaambĩrĩria nginya kĩrĩkĩrĩro.
¹² Nĩnjũũĩ atĩ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega andũ
 mangĩka ũkĩrĩte gũkena na gwĩka maũndũ
 mega rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo. ¹³ O na
 ningĩ ngamenya atĩ mũndũ o wothe angĩrĩa na
 anyue, na akenere gwĩtungumania gwake, kũu
 nĩ kĩaheo kuuma kũrĩ Ngai. ¹⁴ Nĩnjũũĩ atĩ ũndũ
 ũrĩa wothe Ngai ekaga nĩ wagũtũũra nginya

tene; ndũngĩongerereka kana ũnyihanyihe. Ngai awĩkaga nĩgeetha andũ mamwĩtigagĩre.

15 Ūrĩa gūtariĩ rĩu noguo gwatariĩ tene,
na ūrĩa gũgaatuĩka thuutha-inĩ noguo
gwatariĩ mbere ĩyo;
nake Ngai acaragia atĩ ũndũ ūrĩa wahītũkire
ũcooke o ro ho.

16 O na ningĩ ngĩona ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ
kwaraga riũa:

Handũ harĩa haatuuagĩrwo ciira-rĩ, waganu
warĩ ho,
na ho handũ harĩa ha kĩhoo-to-rĩ, waganu
warĩ ho.

17 Ngĩira atĩrĩ na ngoro yakwa,
“Ngai nĩwe ũgaaciirithia
andũ arĩa athingu na arĩa aaganu,
tondũ nĩgũgakorwo ihinda rĩa o ũndũ o wothe
wĩkagwo gũkũ thĩ,
o na ihinda rĩa wĩra o wothe.”

18 Ningĩ ngĩciiria atĩrĩ, “Ha ũhoro wa andũ-rĩ,
Ngai amageragia nĩgeetha mone atĩ mahaana o
ta nyamũ. 19 Maũndũ marĩa makoraga mũndũ
no mo makoraga nyamũ; mũndũ na nyamũ
makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe: O ta ūrĩa
mũndũ akuuaga, noguo nyamũ ĩkuaga. Mĩhũmũ
ya mũndũ na nyamũ no ĩmwe; mũndũ ndarĩ
handũ akĩrĩte nyamũ. ũndũ o wothe nĩ wa tũhũ.

20 Mũndũ na nyamũ mathiiga o kũndũ kũmwe;
othe moimĩte tĩri-inĩ, na othe macookaga o tĩri-
inĩ. 21 Nũũ ũũĩ kana hihi roho wa mũndũ
wambataga na igũrũ, naguo roho wa nyamũ
ũgaikũrũka na thĩ?”

22 Nĩ ũndũ ũcio ngĩona atĩ hatirĩ ũndũ mwega harĩ mũndũ ũkĩrite gũkenera wĩra wake, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmũcookia rĩngĩ nĩguo one ũrĩa gũgeekĩka thuutha wake?

4

Kũhinyĩrĩrio, Kwĩnogia, na Kwaga Arata

1 Ningĩ nĩndarorire na ngĩona kũhinyanĩrĩria kũrĩa gwathiiaga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Ngĩona maithori ma arĩa ahinyĩrĩrie,
na matirĩ na mũndũ wa kũmahooreria;
arĩa maamahinyagĩrĩria nĩo maarĩ na ũhoti,
no acio maahinyagĩrĩrio matiarĩ na mũndũ
wa kũmahooreria.

2 Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ arĩa akuũ,
o acio marĩkĩtie gũkua,
nĩmakenaga gũkĩra arĩa marĩ muoyo,
o acio marĩ muoyo o na rĩu.

3 No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwega gũkĩra acio eerĩ
nĩ ũrĩa ũtarĩ mũciare,
o ũcio ũtoneete ũũru
ũrĩa wĩkagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa.

4 Ningĩ ngĩona atĩ wĩra wothe na maũndũ marĩa mũndũ agĩĩaga namo moimanaga na mũndũ kũiguĩra mũndũ wa itũũra rĩake ũiru. Ũndũ ũcio o naguo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

5 Mũndũ mũkĩngu enyiitanagĩria moko,
akeyananga we mwene.

6 Nĩ kaba mũndũ akorwo na kĩndũ kĩnini na akorwo na ũhooreri,
gũkĩra gwĩtungumania agĩe na indo nyingĩ,

na gūteng’eria rūhuho.

⁷ Ningĩ ngĩona ũndũ wa tũhũ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

⁸ Kwarĩ na mũndũ watũũraga arĩ wiki;
ndaarĩ na mũriũ kana mūrũ wa nyina.

No rĩrĩ, aatũũraga etungumanagia,
no maitho make matiaiganagwo nĩ ũtonga.
Eyũririe atĩrĩ, “Nũũ ũratũma nditungumanie
ũũ, na noge,

na nĩ kĩĩ kĩratũma ndiime ikeno?”
Ũndũ ũcio o naguo nĩ wa tũhũ,
no wĩra wa gũthĩĩnĩka!

⁹ Nĩ kaba andũ eerĩ gũkĩra ũmwe,
tondũ nĩmoonaga uumithio mwega wa wĩra
wao:

¹⁰ Ũmwe angĩgũa thĩ-rĩ,
mũratawe no amuo.
No rĩrĩ, mũndũ angĩgũa thĩ na ndarĩ na wa
kũmuoya-rĩ,
kaĩ ũcio nĩ wa kũiguĩrwo tha-ĩ!

¹¹ Ningĩ-rĩ, andũ eerĩ mangĩkoma hamwe
nĩmaiguithanagia ũrugarĩ.
No rĩrĩ, mũndũ angĩhota kũigua ũrugarĩ
atĩa arĩ o wiki?

¹² Mũndũ ũmwe no akĩrio hinya,
no andũ eerĩ no mahote kwĩgitĩra.
Mũhĩndo mũrame na ndigi ithatũ ndũngĩtuĩka
narua.

Ũthii wa-na-Mbere no wa Tũhũ

¹³ Nĩ kaba mũndũ mwĩthĩ mũthĩĩni no
nĩ mũũgĩ, gũkĩra mũthamaki mũkũrũ no
nĩ mũkĩĩgu, ũrĩa ũtangĩtaarĩka. ¹⁴ Mũndũ
mwĩthĩ ũcio no akorwo oimĩte njeera agatuo

mũthamaki, kana akorwo aaciarirwo arĩ mũthĩni o kũũ ũthamaki-inĩ wake. ¹⁵ Ngĩkĩona atĩ andũ arĩa othe matũũraga na magathiiagĩra gũkũ thĩ kwaraga riũa maarũmĩrĩire mwanake ũcio mũthĩni, o ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. ¹⁶ Andũ arĩa othe maathagwo nĩwe matingĩtarĩka. No rĩrĩ, andũ arĩa mookire thuutha wake matiakenirio nĩ ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rũhuho.

5

Ikaraga Wĩtigĩrĩte Ngai

¹ Atĩrĩrĩ, ceemaga ũgĩtoonya nyũmba ya Ngai. Gũkuhĩrĩria na kũigua ndeto ciake nĩ kwegaga gũkĩra igongona rĩrĩa rĩrutagwo nĩ andũ arĩa akĩigu, tondũ matimenyaga nĩ ũũru mareeka.

² Tiga kũhiũha kwaria ũtambĩte gwĩciiria, ndũgetĩkĩrie ngoro yaku ihiũhe kwaria ũndũ mbere ya Ngai.

Ngai arĩ igũrũ,
nawe ũrĩ gũkũ thĩ,
nĩ ũndũ ũcio nyiihagia ciugo ciaku.

³ O ta ũrĩa mĩhang'o mĩingĩ itũmaga mũndũ aroote-rĩ,
ũguo no taguo mũndũ mũkĩigu aingĩhagia mĩario.

⁴ Hĩndĩ irĩa wehĩta mwĩhĩtwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩigu; hingagia mwĩhĩtwa waku. ⁵ Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta, gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhĩtwa. ⁶ Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre

mbere ya mūtūmwo wa hekarū atīrī, “Mwīhītwa wakwa ndehītire na mahītia.” Nī kī kīngītūma ūrakarie Ngai na uuge waku, nake athūkie wīra wa moko maku? ⁷ Irooto nyingī na ciugo nyingī nī cia tūhū. Nī ūndū ūcio ikaraga wītīgīrīte Ngai.

Ūtonga no wa Tūhū

⁸ Ūngīkoona mūthīni akīhinyīrīrio, na akaagithio ciira wa ma na kīhoto būrūri-inī, ndūkanamakio nī maūdū macio; nīgūkorwo mūnene ūmwe aroragwo nī mūnene ūngī, na igūrū wa acio eerī nī harī angī anene kūmakīra. ⁹ Uumithio wa būrūri nī wa andū othe; o na mūthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mīgūnda-inī.

¹⁰ Mūdū ūrīa wothe wendeete mbeeca ndarī hīndī aciiganagia;
nake ūrīa wothe wendeete ūtonga
ndaiganagwo nī kīrīa oonaga.
Ūndū ūyū o naguo no wa tūhū.

¹¹ O ūrīa indo ikīragīrīria kuongerereka,
noguo arīa macirīaga mongererereka.
Mwene cio agunīkaga nakī,
tiga o gūcīrorera na maitho?

¹² Toro wa mūdū ūrīa ūrutaga wīra nī mwega,
o na angīrīa irio nini kana nyingī,
no ūingī wa indo cia gītonga
ndūrekaga kīone toro.

¹³ Nīnyonete ūndū mūūru na wa kīeha gūkū
thī kwaraga riūa:

ūtonga ūrĩa mündũ eigagĩra ũkaya kũmũthũkia
we mwene,

14 kana ūtonga ūrĩa ũthiraga na njĩra ya
mũtino,
atĩ angĩgaaciara kahĩ,
gatĩrĩ kĩndũ kangĩgaya.

15 Mündũ oimaga nda ya nyina arĩ njaga,
na o ũguo okaga, noguo athiaga.

Ndarĩ kĩndũ o nakĩ kiumanĩte na wĩra wake
agaakuu na moko make.

16 Ũndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa kĩaha:
Atĩ o ūrĩa mündũ okaga, noguo athiaga,
nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga naguo,
kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

17 Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra nduma-inĩ,
arĩ na gũtangĩka kũnene, na kũhinyĩrĩrĩka,
o na marakara.

18 Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ
kwagĩrĩire mündũ arĩage na anyuuage, na
akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ gũkũ thĩ
kwaraga riũa matukũ-inĩ manini ma gũtũura
muoyo marĩa aheetwo nĩ Ngai, tondũ rĩu nĩrĩo
igai rĩake. 19 Na ningĩ-rĩ, mündũ o wothe
angĩheo ūtonga na indo nĩ Ngai, na amũhotithie
gũcikenera, nake aamũkĩre igai rĩake na ak-
enio nĩ wĩra wake-rĩ, kũu nĩ kĩaheo aheetwo
nĩ Ngai. 20 Ti kaingĩ mündũ ũcio ataranagia
ũhoru wa matukũ ma muoyo wake, tondũ Ngai
nĩamũikaragia arĩ na gĩkeno ngoro-inĩ.

6

1 Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru gũkũ thĩ
kwaraga riũa, naguo nĩũritũhagĩra andũ mũno:

² Naguo nĩ atĩ Ngai aheaga mũndũ ũtonga, na indo, o na gĩtĩño, agakoragwo na kĩndũ o kĩrĩa gĩothe ngoro yake ãngũrirĩria, no rĩrĩ, Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikenera, no mũndũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra handũ hake. Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ ũndũ mũũru na wa kĩaha.

³ Mũndũ no agĩe ciana igana rĩmwe na atũũre mĩaka mũingĩ; no rĩrĩ, o na angĩtũũra ihinda iraaya atĩa, angĩkorwo ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mũndũ ũcio akĩrĩtwo nĩ kĩhuno. ⁴ Kĩhuno kũu gĩũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ nduma-inĩ, na rĩitwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma o ro ĩyo. ⁵ O na gũtuĩka gĩtionire riũa kana gĩkĩmenya ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgĩaga na ũhurũko gũkĩra mũndũ ũcio: ⁶ ĩĩ, ti-itherũ o na angĩtũũra mĩaka ngiri ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera ũgaacĩru wake. Githĩ othe matigĩthiiaaga o handũ hamwe?

⁷ Mũndũ arutaga wĩra wothe na kĩyo nĩguo aiyũrie kanua gake,
no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake ãiganagia.

⁸ Mũndũ mũũgĩ-rĩ,
akĩrĩte mũndũ mũkĩigu na kĩ?
Nake mũndũ mũthĩni ũrĩa ũmenyete
gũikarania na andũ arĩa angĩ-rĩ,
egunaga na kĩ?

⁹ Nĩ kaba kĩrĩa maitho marona,
gũkĩra kwangangio nĩ merirĩria.

Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ,
o ta gũteng'eria rũhuho.

- 10 Kĩndũ gĩothe kĩaanakorwo kuo kĩaheirwo
rĩitwa,
nake mũndũ nĩamenyekete ũrĩa atariĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũkararania
na ũrĩa ũrĩ hinya kũmũkĩra.
- 11 O ũrĩa ciugo iraingĩha,
noguŋo ituĩkaga cia tũhũ,
naguŋo ũndũ ũcio ũgunaga mũndũ na kĩ?
- 12 Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmenya maũndũ marĩa
magĩrĩire mũndũ mũtũũrĩre-inĩ wake, matukũ
mothe ma muoyo wake manini na ma tũhũ
marĩa aniinaga magathira o ta kĩruru? Nũũ
ũngĩmwĩra ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ kwaraga
riũa aarĩkia kwehera?

7

Ũũgĩ

- 1 Nĩ kaba rĩitwa rĩega gũkĩra maguta marĩa
manungĩ wega,
na mũthenya wa gũkua gũkĩra mũthenya
wa gũciarwo.
- 2 Nĩ kaba gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na macakaya
gũkĩra gũthiĩ nyũmba ĩrĩ na ndĩa,
nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthia wa andũ othe;
nao andũ arĩa marĩ muoyo nĩmakĩige ũndũ
ũcio ngoro-inĩ ciao.
- 3 Nĩ kaba kĩahe gũkĩra mũtheke,
tondũ gũtuka gĩthiithi nĩgũtũmaga ngoro
yagĩre.
- 4 Ngoro cia andũ arĩa oogĩ irũmbũyagia nyũmba
ĩrĩ na macakaya,
no ngoro cia andũ arĩa akĩigu irũmbũyagia
nyũmba ĩrĩ na ikeno.

- 5 Nĩ kaba kũigua irũithia rĩa mũndũ ũrĩa mũũgĩ,
gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa andũ arĩa
akĩigu.
- 6 O ta ũrĩa mĩigua ĩtũratũrĩkaga ĩrĩ rungu rwa
nyũngũ,*
no taguo mĩtheko ya andũ arĩa akĩigu ĩtariĩ.
Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.
- 7 Ũhinyanĩrĩria ũtũmaga mũndũ mũũgĩ akĩige,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro.
- 8 Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro kĩa ũndũ gũkĩra kĩambĩrĩria
kĩaguo,
na gũkirĩrĩria nĩ kwegu gũkĩra mwĩtĩio.
- 9 Tigaga kũhiũha kũrakara na ngoro yaku,
nĩ ũndũ marakara maikaraga ngoro-inĩ cia
andũ arĩa akĩigu.
- 10 Ndũkorie atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmaga matukũ ma
tene makorwo marĩ mega gũkĩra maya?”
Nĩgũkorwo ti ũũgĩ kũũria ũguo.
- 11 Ũũgĩ, o ta igai, nĩ mwegu
na nĩũteithagia arĩa marĩ muoyo.
- 12 Ũũgĩ nĩ mwĩgitio,
o ta ũrĩa mbeeca irĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ũmenyi maũndũ nĩ ũyũ:
atĩ ũũgĩ nĩũtũũragia ũrĩa ũrĩ naguo muoyo.
- 13 Ta cũrania ũrĩa Ngai ekĩte:
Kĩrĩa ogometie-rĩ,

* 7:6 Mwaki wa mĩigua o na watũratũrĩka ndũrĩ ũrugarĩ wa
kũigana hĩndĩ ya heho.

nũũ ũngĩhota gũkĩrũnga?

14 Hĩndĩ ĩrĩa mahinda marĩ mega, kenaga;
no rĩrĩ, rĩrĩa mahinda magũthũũkĩra,
ũririkanage atĩrĩ:

Ngai nĩwe ũtũmaga

maũndũ macio meerĩ matwarane.

Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ndarĩ ũndũ angĩmenya
wĩgĩĩ mũtũũrĩre wake wa thuutha-inĩ.

15 Mũtũũrĩre-inĩ ũyũ wakwa wa tũhũ,
nĩnyonete maũndũ maya meerĩ:

mũndũ mũthingu no akue o na arĩ mũthingu,
nake mũndũ mwaganu agatũura muoyo
ihinda iraaaya o na arĩ mwaganu.

16 Tiga gũthinga makĩria,
o na kana kũũhĩga makĩria:
ũkwenda kwĩniina nĩkĩ?

17 Tiga kwagana makĩria,
kana gũkĩga:
ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku ĩtakinyĩte nĩkĩ?

18 Nĩ wega kũrũmia ũndũ ũmwe,
na ndũkarekie ũcio ũngĩ.
Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri-Ngai nĩetheemaga
maũndũ macio meerĩ.

19 Ũũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ hinya,
agakĩra aathani ikũmi marĩ itũura-inĩ inene.

20 Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩkaga o wega mũtheri na ndehagia.

21 Ndũgathikaĩrĩrie ũrĩa wothe andũ maraaria,
tondũ wahota kũigua ndungata yaku
ĩgĩkũruma:

22 nĩgũkorwo ngoro-inĩ yaku nĩũũĩ
atĩ mahinda maingĩ wee mwene wanaruma
andũ arĩa angĩ.

23 Maũndũ macio mothe ndamatuĩririe na
ũũgĩ, ngiuga atĩrĩ,

“Nĩnduĩte itua rĩa kũgĩa na ũũgĩ.”

No rĩrĩ, ũndũ ũcio warĩ kũraya na niĩ.

24 O ũndũ ũrĩa wothe ũngĩtuĩka nĩguo, ũũgĩ-rĩ,
nĩũraihĩrĩirie mũno na nĩmũhithe makĩria:
nũũ ũngĩũmenya?

25 Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũra meciiria makwa
harĩ ũmenyi,

na gũtuĩria, na kũmaatha ũũgĩ, na
mũtabarĩre wa maũndũ

na ndaũkĩrwo nĩ ũkĩĩgu wa waganu,

na ũgũrũki wa ũrimũ.

26 Ningĩ ngĩona ũndũ mũrũrũ gũkĩra gĩkuũ,
naguo nĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa ũhaana ta
mũtego,

o ũrĩa ngoro yake ĩhaana mũtego wa kũgwatia,
namo moko make makahaana ta mũnyororo.

Mũndũ ũrĩa ũkenagia Ngai nĩakehonokia harĩ
mũndũ-wa-nja ũcio,

no mũndũ ũrĩa mwĩhia nĩakagwatio nĩwe.

27 Mũrutani ekuuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo
menyete:

“Ngĩringithania ũndũ ũmwe na ũrĩa ũngĩ nĩguo
menye mũtabarĩre wa maũndũ-rĩ,

28 o ngĩethaga ũguo

na ndione-rĩ:

Nĩndonire mũndũ mũrũme ũmwe mũrũngĩrĩru
harĩ arũme ngiri,

no ndionire mündũ-wa-nja o na ũmwe
mürũngĩrĩru thĩinĩ wao othe.

29 Ũndũ ũyũ noguo nyonete:

Ngai oombire mündũ arĩ mürũngĩrĩru,
no andũ nĩmecarĩirie maũndũ maingĩ ma
wara.”

8

1 Nũũ ũtariĩ ta mündũ ũrĩa mũũgĩ?

Ningĩ nũũ ũngĩmenya gũtaũra maũndũ?

Ũũgĩ nĩguo ũtũmaga ũthiũ wa mündũ ũkenge,
na ũgatũma gũthita gĩthiithi gwake
kũgarũrũke.

Athĩkagĩra Mũthamaki

2 Nguga atĩrĩ, athĩkagĩra rĩathani rĩa
mũthamaki, nĩ ũndũ nĩwehitire ũrĩ mbere
ya Ngai.* 3 Ndũkahiũhage kwehera harĩ
mũthamaki. Ndũgekage ũndũ mũũru,
nĩgũkorwo we ekaga ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia.

4 Na tondũ uuge wa mũthamaki ũrĩ hinya-rĩ,
nũũ ũngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa
ũreka?”

5 Mündũ ũrĩa wothe wathĩkagĩra watho wake
ndakoona ũũru,
nayo ngoro ya mündũ mũũgĩ ikũũranaga
gwathĩkĩra mũthamaki
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, ningĩ na njĩra irĩa
yagĩrĩire.

6 Nĩgũkorwo ũndũ o wothe nĩ ũrĩ ihinda rĩrĩa
rĩagĩrĩire,

* 8:2 Andũ nĩmehĩtaga marĩ mbere ya Ngai atĩ nĩmarĩkoragwo
marĩ ehokeku.

na njira iria yagirire ya kuwika,
o na gutuika thina wa mundu
nimumirituhagira muno.

⁷ Tondū gutiri mundū ūngīmenya maundū
maria makaamukora-rī,
nū ūngīmwira maundū maria magooka?

⁸ Gutiri mundū ūngīhota gwatha rūhuho agirie
rūhurutane;
ūguo noguo gutari mundū ūngīhota
kūgiririria mūthenya wake wa gūkua.

O ta ūria gutari mundū ūheagwo rūūtha hīndī
ya mbaara,
ūguo noguo waganu ūtangīhonokia mundū
ūria ūwikaga.

⁹ Maundū macio mothe nīndamoonire, o
ndīrutaniirie kūmenya ūhoro wa maundū
maria mothe mekagwo gūkū thī kwaraga riua.
Nī kūrī hīndī mundū agīaga na ūhoti wa
gwathaga andū arīa angī, nake agethūkia we
mwene. ¹⁰ O na ningī ngīona andū arīa aaganu
magīthikwo, o acio maathiiaga na makoima
handū-harīa-haamūre, nao magakumagio kūu
itūūra-inī inene kūrīa meekagira maundū ma-
cio. Ūndū ūyū o naguo no wa tūhū.

¹¹ Rīria gwīka ūūru kwaga kūherithio narua-
rī, ngoro cia andū ikīragīriria gūthugunda
gwīka ūūru. ¹² O na mundū mwaganu angīka
maundū mooru maita igana na atūūre muoyo
ihinda irāya-rī, nīnjūūī na ma atī andū arīa
metigīrīte Ngai nīmakona maundū mega, o acio
mahooyaga marī mbere ya Ngai. ¹³ No rīrī,

tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtigagĩra Ngairĩ, matikoona maũndũ mega, na matukũ mao matikaraiha ta kũiruru.

¹⁴ Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ wĩkĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa athingu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu, ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora andũ arĩa athingu. Ũndũ ũyũ o naguo, nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mũtũũrĩre, tondũ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega wa mũndũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra kũrĩa, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩire nake wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁶ Rĩrĩa ndeerutanĩirie kũmenya ũhoru wa ũũgĩ na kuona wĩra ũrĩa mũndũ arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mũndũ maitho make matoonaga toro mũthenya kana ũtukũ, ¹⁷ hĩndĩ ĩyo ngĩkĩona maũndũ marĩa mothe Ngai ekĩte. Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiiga na mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na mũndũ angĩtuĩria na kĩyo gĩake gĩothe, ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa ũndũ ũcio. O na mũndũ mũũgĩ angĩtua atĩ nĩoĩ, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ ũndũ ũcio.

9

Gĩkuũ Gũkaga kũrĩ Andũ Othe

¹ Nĩ ũndũ ũcio ngũcũũrania ũhoru wa maũndũ macio mothe na ngĩona atĩ andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ, o hamwe na mawĩra mao,

marĩ moko-inĩ ma Ngai, no rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kana nĩ wendo, kana nĩ rũmena rũmwetereire. ² Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe: kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa ooru, kĩa andũ arĩa matethaahĩtie na arĩa methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa marutaga magongona na arĩa matarutaga gĩothe no kĩmwe.

O ta ũrĩa mũndũ mwega atariĩ,
ũguo noguo mũndũ mwĩhia atariĩ;
o ta ũrĩa arĩa mehĩtaga na mũĩhĩtwa matariĩ,
ũguo noguo arĩa metigagĩra kwĩhĩta na
mũĩhĩtwa matariĩ.

³ Ũyũ nĩguo ũũru ũrĩa ũkoragwo maũndũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ ngoro cia andũ ciyũrĩte ũũru, na ũgũrũki ũkaagĩa ngoro-inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo, na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo arĩ na kĩirĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba ngui ĩrĩ muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo nĩmooĩ nĩmagakua,
no arĩa makuĩte matirĩ ũndũ mooĩ;
na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire,
o na matiririkanagwo, nĩmariganĩire.

⁶ Wendani wao, na rũmena rwao,
o na ũiru wao nĩithirĩte biũ;
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka kũgĩa na handũ
maũndũ-inĩ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ
kwaraga riũa.

⁷ Thiĩ, ũrĩe irio ciaku ũkenete, na ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte ngoro, nĩgũkorwo

ihinda rĩĩrĩ nĩrĩo Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku.
⁸ Wĩhumbage nguwo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na wĩhakage maguta mĩtwe hĩndĩ yothe.*
⁹ Tũũranagiai na gĩkeno na mĩtumia ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio maku mothe ma tũhũ. Nĩ ũndũ rĩĩrĩ nĩrĩo igai riaku mĩtũũrĩre-inĩ waku, o na gwĩtungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ ũndũ ũrĩa wothe ũngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-rĩ, wĩke na hinya waku wothe, tondũ mbĩrĩra-inĩ kũrĩa ũrorete, gũtirĩ kũruta wĩra kana gwĩciiria, kana kũmenya maũndũ, o na kana ũũgĩ.

¹¹ Nĩnyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Atĩ andũ arĩa marĩ ihenya tio mahootanaga ihenya-inĩ,

na arĩa marĩ hinya tio mahootanaga mbaara-inĩ,

o na arĩa oogĩ tio moonaga irio,

na arĩa mooĩ maũndũ mũno tio magĩaga na ũtonga,

o na kana andũ arĩa oogĩ makaheo gĩtĩo;

no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia andũ othe.

¹² O na ningĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya rĩrĩa mĩtino ũngĩmũkora:

Tondũ o ta ũrĩa thamaki inyiitagwo na mũtego mũũru,

o na ta ũrĩa nyoni inyiitagwo na gĩkerenge,

* **9:8** Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao na kwĩhumba nguwo njerũ cua na kwĩhaka maguta mĩtwe.

ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ mahinda
mooru
marĩa mamakinyagĩrĩra materĩgĩrĩire.

Ūũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ūkũgu

¹³ Ningĩ ngĩona ūũgĩ gũkũ thĩ kwaraga riũa
ũrĩa wamakirie mũno, watariĩ ūũ: ¹⁴ Hĩndĩ
ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra inini, na rĩarĩ na andũ
o anini thĩinĩ warĩo. Na mũthamaki warĩ na
hinya mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria, na
agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria, arĩũkĩrĩre.

¹⁵ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ gwatũũraga mũndũ
mũthĩini no aarĩ mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra
rĩu na ūũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ
wacookire kũririkana mũndũ ūcio mũthĩini.

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio ngĩkiuga atĩrĩ, “Ūũgĩ nĩ mwega
gũkĩra hinya.” No ūũgĩ wa mũndũ mũthĩini
nĩũmenagwo, na ciugo ciake itithikagĩrĩrio.

¹⁷ Ciugo cia ūhooreri cia mũndũ ūrĩa mũũgĩ
nĩciagĩrĩire ithikagĩrĩrio,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mũndũ ūrĩa wathaga
irimũ.

¹⁸ Nĩ kaba ūũgĩ gũkĩra indo cia mbaara,
no rĩrĩ, mũndũ mwĩhia ūmwe nĩathũkagia
maũndũ maingĩ mega.

10

¹ O ta ūrĩa ngĩ nguũ itũmaga maguta manungi
wega magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ,
noguo ūkũgu mũnini ūkomagĩrĩria ūũgĩ na
gĩtĩio.

² Ngoro ya mũndũ ūrĩa mũũgĩ yerekagĩra
mwena wa ūrĩo,

- no ngoro ya mündũ mũkĩgu ĩkeerekeramwena wa ũmotho.
- ³ O na rĩrĩa egũthiĩ na njĩra,
mündũ mũkĩgu nĩoragwo nĩ meciiria make,
na akoonia mündũ o wothe ũrĩa arĩ
mũkĩgu.
- ⁴ Marakara ma mündũ ũrĩa wathanagamangĩarahũka igũrũ rĩaku,
ndũkoime harĩa ũrĩ;
ũhooreri no ũhoorerie mahĩtia manene.
- ⁵ Nĩ harĩ ũndũ mũũru nyonete gũkũ thĩ kwaragarĩũ,
na nĩ ihĩtia rĩrĩa riumanaga na mwathi wa
andũ:
- ⁶ Atĩ andũ arĩa akĩigu nĩmatũũgagĩrio mũno,
nao andũ arĩa itonga makanyiĩhio.
- ⁷ Nĩnyonete ngombo igĩthiĩ ihaicĩte mbarathi,
nao ariũ a athamaki magathiĩ na magũrũ ta
ngombo.
- ⁸ Mündũ ũrĩa wenjaga irima-rĩ, nĩwe ũkaarĩgũa;
nake ũrĩa ũtharagia rũthingo nĩkũrũmwo
akaarũmwo nĩ nyoka.
- ⁹ Mündũ ũrĩa wenjaga mahiga no agerwo ngero
nĩmo;
nake ũrĩa watũraga ngũ no imũrehere
ũgwati.
- ¹⁰ Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage kũnoorwo-rĩ,
mündũ nĩatũmagĩra hinya mũingĩ,
no ũũgĩ wa wĩra ũrehaga ũhootani.

- 11 Nyoka ñgĩrũma mũndũ ñtanathuuthĩrwo
ĩhoorere-rĩ,
hatirĩ bata kũrĩ mũmĩthuuthĩri.
- 12 Ciugo cia kanua ka mũndũ mũũgĩ nĩ cia ũtugi,
no mũndũ mũkĩgu aniinagwo nĩ mũromo
yake mwene.
- 13 Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia ũrimũ;
na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ũgũrũki mũtheri:
14 nake mũndũ mũkĩgu no ciugo
aingĩhagia.
- Gũtirĩ mũndũ ũũĩ ũrĩa gũkaahaana,
ningĩ nũũ ũngĩmwĩra ũhoru wa maũndũ
marĩa mageekĩka thuutha wake?
- 15 Wĩra wa mũndũ mũkĩgu nĩũmũnogagia;
we ndamenyaga njĩra ya gũthiĩ itũũra-inĩ.
- 16 Bũrũri ũrĩa mũthamaki wakuo aarĩ ndungata,
na anene akuo marokagĩra kũrĩa o rũciinĩ
kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
- 17 Kũrathimwo-rĩ, nĩwe bũrũri ũrĩa mũthamaki
waku aaciarĩtwo arĩ mũndũ wa gũtĩka,
na ũrĩa ariũ ake marĩaga irio ihinda rĩrĩa
rĩagĩrĩire:
nĩgeetha magĩe na hinya, na makanyua, no
ti geetha marĩo.
- 18 Mũndũ angĩkorwo arĩ kĩgũũta, mũitĩrĩro ya
nyũmba yake nĩhocagĩrĩra;
namo moko make mangĩregera, nyũmba no
yure.

- 19 Iruga rĩrugagwo nĩguo andũ makene,
 nayo ndibei ikenagia muoyo,
 no mbeeca nĩcio ihingagia maũndũ mothe.
- 20 Ndũkanarume mũthamaki, o na meciiria-inĩ
 maku,
 na ndũkanacuuke gĩtonga ũrĩ nyũmba yaku
 ya thĩinĩ,
 tondũ nyoni ya rĩera-inĩ no itware ciugo ciaku,
 o na kana ĩrĩa ĩrĩ mathagu iheane ũhoru
 ũcio warĩtie.

11

Ūtaana na Kĩyo

- 1 Ikia irio ciaku igũrũ rĩa maaĩ,
 nĩ ũndũ thuutha wa matukũ maingĩ
 nĩũgaaciona rĩngĩ.
- 2 He andũ mũgwanja rwĩga, ĩĩ, o na ũhe andũ
 anana,
 nĩgũkorwo wee ndũngĩmenya mũtino ũrĩa
 ũngĩũka bũrũri-inĩ.
- 3 Matu mangĩiyũra mbura,
 mamiuragia gũkũ thĩ.
 Mũtĩ ũngĩgũa na mwena wa gũthini, kana
 mwena wa gathigathini,
 o harĩa ũgũũaga, hau no ho ũikaraga.
- 4 Mũndũ ũrĩa wothe ũcũthagĩrĩria rũhuho, nda-
 haandaga;
 nake ũrĩa ũroraga matu, ndagethaga.
- 5 Tondũ ndũũ njĩra ĩrĩa rũhuho rũgeraga,

o na kana ũrĩa mwana athondekagwo nda-
inĩ ya nyina,
ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa Ngai,
o we Mũũmbi wa indo ciothe.

⁶ Haanda mbeũ ciaku rūciinĩ,
na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie moko maku,
nĩgũkorwo ndũũĩ iria ikaagĩra,
kana nĩ ici, kana nĩ icio ingĩ,
kana hihi ikaagĩra o cieriĩ.

Ririkana Mũkũũmbi rĩrĩa ũrĩ Mwĩthĩ

⁷ Ũtheri nĩ mwega,
namo maitho nĩmakenagĩra kuona riũa.
⁸ Na rĩrĩ, mũndũ o na angĩgĩtũũra muoyo mĩaka
mĩingĩ atĩa-rĩ,
nĩamĩkenagĩre yothe.
No nĩaririkanage matukũ ma nduma,
tondũ magaakorwo marĩ maingĩ.
Maũndũ mothe magooka nĩ ma tũhũ.

⁹ Atĩrĩrĩ, wee mwanake ũyũ, kenagĩra ũnini
waku,
na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie matukũ-
inĩ ma wĩthĩ waku.
Thiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa wĩyendeire na ngoro
yaku,
o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mĩega nĩ maitho maku,
no ũmenye atĩrĩ, harĩ maũndũ macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia.
¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga ngoro-inĩ yaku,
na weherie mathĩina mwĩrĩ-inĩ waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa mwĩrĩ no cia
tũhũ.

12

- ¹ Ririkanaga Mūkūũmbi
 matukū-inĩ ma ũnini waku,
 mũiria wa matukū ma thĩna makinye,
 na mĩaka ĩkuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga atĩrĩ,
 “Kaĩ ndikenagĩra mĩaka ĩno-ĩ”:
- ² riũa na ũtheri,
 na mweri na njata ĩtanatuĩka nduma,
 namo matu matanacooka ho mbura yathira;
- ³ rĩrĩa aikaria a nyũmba makainaina,
 nao arĩa marĩ hinya mainame,
 rĩrĩa ithĩi igaatiga gũthĩa nĩ ũndũ nĩ nini,
 nao arĩa macũthagĩrĩria na ndirica matu-
 manĩrwo nĩ nduma;
- ⁴ rĩrĩa mĩrango ya kuumĩra barabara
 ĩkaahingwo,
 na mũgambo wa gũthĩa ũnyiihe;
 rĩrĩa andũ magookagĩrio nĩ mĩgambo ya nyoni,
 no nyĩmbo ciao ciothe ikaaga kũiguĩka;
- ⁵ rĩrĩa andũ marĩ na guoya wa kũhaica igũrũ,
 na mageetigĩra mogwati ma mabarabara-
 inĩ;
 rĩrĩa mũtĩ wa mũrothi ũrutĩte kĩro,
 nayo ndaahi ithiiage ĩkururĩtie,
 namo merirĩria mage hinya.
 Hĩndĩ ĩyo mũndũ ainũke kũrĩa agaatuũra tene
 na tene,
 nao acakai mathĩi magĩcakayaga njĩra-inĩ.
- ⁶ Ririkanaga Mūkūũmbi: mbere ya mũhĩndo wa
 betha ũtanatuĩka,
 o na kana mbakũri ya thahabu
 ĩtaanooragwo;

mbere ya ndigithũ gũthethererwo itherũkĩro-inĩ
rĩa maaĩ,
kana kũgũrũ kwa ngaari kuunikĩre gĩthima-
inĩ,

⁷ naruo rũkũngũ rũcooke tũiri-inĩ kũrĩa
ruoimire,
naguo roho ũcooke kũrĩ Ngai ũrĩa
waũheanire.

⁸ “Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ! Nĩ ma tũhũ!”
Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.
“Maũndũ mothe nĩ ma tũhũ!”

Kĩrĩkĩrĩro kĩa Ūhoru

⁹ Mũrutani to kũũhĩga aarĩ mũũgĩ, no nĩ
aarutire andũ maũndũ. ¹⁰ Nĩacũũranirie na
agĩtuĩria maũndũ, na agĩtabanĩria thimo nyingĩ
na mũbango. Mũrutani nĩatuĩririe nĩgeetha
one ciugo o iria ciagĩrĩire, na ũrĩa aandĩkire warĩ
mũrũngĩrĩru na wa ma.

¹¹ Ciugo cia andũ arĩa oogĩ nĩ ta mĩcengi, nayo
mĩario yao ĩcookanĩrĩrio ĩhaana ta nyambo
ihũũrĩrwo wega ikarũma, iheanĩtwo nĩ Mũrĩithi
ũmwe. ¹² Ītĩkĩra gũtaarwo, mũrũ wakwa,
ndũkanekeke ũndũ wa gũciongerera.

Ha ũhoru wa gũthondeka mabuku maingĩ-rĩ,
ndũrĩ mũthia, nakuo gũthoma mũno kũnogagia
mwĩrĩ.

¹³ Rĩu-rĩ, maũndũ mothe nĩmarĩkitie kũiguuo;
kĩrĩkĩrĩro kĩa ũhoru ũcio wothe nĩ gĩkĩ:
Wĩtigĩre Ngai na ũrũmagie maathani make,
nĩ ũndũ gwĩka ũguo nĩkũhingia maũndũ
mothe marĩa mũndũ agĩrĩrũo nĩ gwĩka.

- 14 Nĩgũkorwo Ngai nĩagaciirithanĩria ũndũ o
wothe wĩkĩtwo,
hamwe na maũndũ mothe marĩa mahithe,
marĩ mega kana marĩ mooru.

**Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63